

Política a cop de titular

La setmana passada es va celebrar el debat de política general 2014 al Congrés dels Diputats. Durant dos dies, govern i oposició van desgranar les seves diagnosi particulars sobre la realitat actual que, com era d'esperar, no van ser coincidents. El president espanyol va posar l'èmfasi en una visió optimista que defensa que el país ha sortit de la crisi, mentre que els grups de l'oposició, amb més o menys intensitat, van manifestar la seva preocupació perquè les problemàtiques socials tenen un caràcter cada vegada més estructural. Mentre que el discurs de Rajoy s'articulava entorn d'indicadors macroeconòmics, els discursos dels grups parlamentaris aliats al govern van fixar l'atenció en la realitat més propera i quotidiana a la ciutadania, parlant d'atur, pobresa energètica o desnonaments. Com és habitual, el que hauria de ser un debat polític va esdevenir una mena de diàleg de sords amb certes dosis d'agressivitat i menyspreu dignes de fer sentir vergonya aliena a qualsevol espectador.

La dinàmica política actual està al límit del col·lapse. Cada vegada és més pròxima a una lluita entre enemics i més allunyada a una discussió entre adversaris. En aquesta metamorfosi, sembla que hi juga un paper important la simbiosi entre la política i els mitjans de comunicació, una simbiosi que ha passat de l'ús a l'abús. Lluny de qualsevol generalització, sembla possible afirmar que cada vegada hi ha més persones en el món de la política que abusen dels

mitjans de comunicació i més persones en el món de la comunicació que abusen de la política.

En posaré dos exemples. Durant la primera sessió del debat de política general es va poder veure el president del govern espanyol argumentant el seu discurs a cop de titulars de premsa, el cap de l'oposició contraargumentant a cop de titulars de premsa i, novament, el president del govern responent a l'oposició a cop de titulars de premsa. Construir el discurs polític prenent com a font d'informació el titular dels diaris empobreix el debat, simplifica la realitat i, com a conseqüència, limita la capacitat d'actuació de la política. Quan en política s'abusa dels mitjans de comunicació, es perd legitimitat i credibilitat.

Finalitzada la segona sessió del debat de política general, molts dia-

SARA MORENO

SOCIÒLOGA

ris es van afanyar a publicar enquestes pròpies sobre qui n'era el guanyador. Els resultats d'aquestes precipitades enquestes a la premsa –el CIS elabora cada any un estudi sobre el debat en què inclou aquesta pregunta dins d'una bateria de 25– apuntaven Rajoy i Rubalcaba com a guanyadors segons el diari que es consultés. Relatar el debat de política general en termes de guanyadors i perdedors empobreix la política, no es correspon amb la realitat i, com a conseqüència, limita la capacitat crítica de l'exercici periodístic. Quan en periodisme s'abusa de la política també es perd legitimitat i credibilitat.

Són molts els autors que han analitzat la relació històrica entre el poder polític i el control de la informació. L'emergència dels mitjans de comunicació de masses reforça

aquest vincle i dona pas a l'anomenada societat de la informació. El control de la informació es manté com un element de poder. Posteriorment, l'eclosió de les tecnologies de la informació i les xarxes socials han provocat, simultàniament, l'escletxa digital i la democratització de la informació. Les diferències en les possibilitats d'accedir a la informació generen desigualtat social, i el consum d'informació pot provocar *infoxicació*. L'actual abundància d'informació fa augmentar el risc de consumir informacions incorrectes que desinformen i fa perdre la capacitat de convertir la informació en coneixement, és a dir, en informació raonada dotada d'utilitat.

L'accés més generalitzat a la informació i la possibilitat d'arribar a determinats continguts dificulta el control de la informació per part del poder. El cas Ester Quintana en la vaga general del 2013, el cas de l'empresari Juan Andrés Benítez mort al Raval o el cas de les quinze persones del Senegal mortes a la costa de Ceuta són exemples de com la informació sobre els fets ocorreguts s'escapa de tot control i intent de manipulació. El desconcert que genera aquest nou escenari podria ser, entre altres factors, el caldo de cultiu dels abusos entre la política i els mitjans de comunicació tradicionals. Com a resultat, sembla que guanya terreny una determinada manera de fer política a cop de titular en què desapareixen els matisos i els grisos i en què l'altre sempre és vist com l'enemic. Això no és bo ni per al món de la política, ni per al món de la comunicació.

ARIANNE FABER

La dinàmica política està al límit del col·lapse. I en això hi juga un paper important la simbiosi entre política i mitjans

L'accés més generalitzat a la informació i a certs continguts dificulta el control de la informació per part del poder